

HANDLEIDING ISK-PORTFOLIO VOOR DOCENTEN

Verantwoording

Het ISK-portfolio is ontwikkeld als extra ondersteuning voor docenten die werken met ISK-leerlingen. In het portfolio kunnen opdrachten worden verzameld en beoordeeld, waardoor docenten de voortgang van de leerlingen kunnen monitoren. De inhoud van het portfolio is gebaseerd op het Nt2 Raamwerk en beoordelingsaspecten die voor verschillende methodeonafhankelijke toetsen worden gebruikt. Het kan in combinatie met alle methodes tot en met niveau B1 gebruikt worden.

Hoe zet u het portfolio in?

Door opdrachten van de leerling te verzamelen in het portfolio krijgt u een overzicht van de ontwikkeling van de leerling. Hierdoor hebt u een extra middel in handen om de voortgang van het taalniveau van uw leerling te beoordelen. Om de betrouwbaarheid van de beoordeling te vergroten wordt het aangeraden om te werken met een combinatie van het ISK-portfolio en verschillende vaardigheidstoetsen, zoals de TOA-toetsen of toetsen uit de methode DISK.

Hoe werkt het portfolio?

In het portfolio zitten verschillende tabbladen waarop voorbeelden voor opdrachten worden gegeven. Voor Nederlands zijn de tabbladen ingedeeld in drie niveaus: A1, A2 en B1, waarin vier verschillende vaardigheden 'lezen', 'luisteren', 'spreken' en 'schrijven' staan beschreven met bijbehorende voorbeeldopdrachten. De deelvaardigheden 'spreken' en 'gesprekken voeren' zijn als één vaardigheid opgenomen in 'spreken'. De lege tabbladen zijn in te zetten voor andere vakken.

Opgdrachten die de leerling heeft gemaakt, worden in het portfolio gestopt. Als de leerling genoeg opdrachten voor een of meerdere vaardigheden heeft verzameld, kunt u de opdrachten beoordelen. De resultaten vult u in op de beoordelingslijst van de leerling en op uw eigen voortgangsoverzicht (zie bijlage 1). Ten slotte bespreekt u de resultaten en het te volgen leertraject met de leerling.

Welk type opdrachten verzamelt de leerling?

De leerling houdt zelf het portfolio bij zich en stopt de opdrachten in zijn portfolio. Daarom is belangrijk dat u tijdens de lessen duidelijk aangeeft welke opdrachten geschikt zijn om te verzamelen. Hiermee voorkomt u dat de leerling van alles in het portfolio stopt, en worden er genoeg recente en relevante opdrachten verzameld voor de beoordeling. Geschikte opdrachten om in het portfolio te verzamelen zijn:

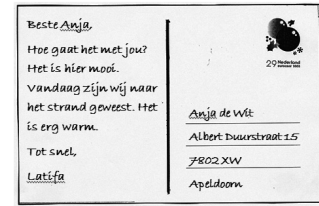
- Lezen:** antwoorden of opdrachten bij leesteksten, bijvoorbeeld teksten en opdrachten bij *Nieuwsbegrip*, de *Slimme Nieuwslezer*, leesteksten uit de methodes.
- Luisteren:** antwoorden of opdrachten bij luisteropdrachten, bijvoorbeeld opdrachten bij het Jeugdjournaal, geluidsfragmenten, filmpjes en luisterteksten uit de methodes.
- Spreken:** verslag, filmpje of geluidsopname van een spreekopdracht, presentatie of rollenspel, spreek-oefeningen uit de methodes.
- Schrijven:** stukjes geschreven of getypte tekst, brieven, e-mails, een ingevuld formulier, een advertentie of een verhaal, schrijfoefeningen uit de methodes.

Voor meer informatie en achtergronden over het soort opdrachten per niveau en vaardigheid kunt u het Raamwerk Nt2 erbij pakken of downloaden via de site van het CITO.

Spreiding over de verschillende deelvaardigheden

Zorg voor een goede spreiding van de opdrachten over de deelvaardigheden, liefst van alle deelvaardigheden twee of meer verschillende opdrachten. Als een leerling voor bijvoorbeeld 'schrijven' alleen maar vijf kaartjes of vijf advertenties in zijn portfolio heeft, kunt u geen gegronde uitspraak doen over een taalniveau.

Hoe houdt de leerling bij wat hij in het portfolio stopt?

De leerling schrijft op elke opdracht die hij in het portfolio stopt **rechts bovenaan een nummer**.

Voorbeeld: Op niveau A1 is de eerste schrijfopdracht een kaartje schrijven. De leerling schrijft dan op de opdracht zelf een 1 rechtsboven en schrijft dat nummer ook op bij 'Wat schrijf je?'; bij het onderdeel brieven, kaartjes en e-mails.

Brieven, kaartjes en e-mails	Nummers
Je schrijft een heel simpel briefje, e-mail of kaartje.	1

De volgende dag maakt de leerling in de klas een advertentie. Dan schrijft hij het nummer 2 op die opdracht. Een week later maakt de leerling misschien nog een keer een kaartje, dan gebruikt hij weer een ander nummer, bijvoorbeeld een 3.

Brieven, kaartjes en e-mails	Nummers
Je schrijft een heel simpel briefje, e-mail of kaartje.	1, 3, 7
Aantekeningen, berichten en formulieren	
Je schrijft de tijd, datum en plaats van een afspraak op.	
Je maakt een korte aantekening in je schrift.	
Je vult je eigen gegevens in op een formulier.	
Je schrijft gegevens op van bijvoorbeeld je broer, zus of ouders.	5
Je schrijft een notitie of huiswerk in je agenda.	2
Je schrijft een simpele advertentie.	4, 8
Je schrijft een kort briefje aan je familie, vrienden of burens.	
Je schrijft belangrijke dingen op tijdens een telefoongesprek.	6
Vrij schrijven	
Je schrijft antwoorden op simpele vragen.	
Je beschrijft jezelf of iemand anders.	

Bij het gebruiken van filmpjes of geluidsopnames schrijft de leerling de **naam van het bestand** van het filmpje of de geluidsopname op bij het nummer. De leerling zorgt dat u bij het beoordelen de goede filmpjes/opnames of bestanden krijgt.

Op welk moment gaat u beoordelen?

Op een gegeven moment willen de docent en de leerling weten of het niveau al behaald is voor een bepaalde vaardigheid. U kunt dat moment voor de gehele klas, voor een bepaalde groep leerlingen of per individuele leerling bepalen. Een belangrijk criterium is in ieder geval dat u zeker weet dat de leerling genoeg opdrachten in zijn portfolio heeft om te kunnen beoordelen. Maar let wel: het kan zo zijn dat bij de ene leerling 'lezen' of 'spreken' al beoordeeld kan worden, terwijl een andere leerling juist genoeg 'luister'- en 'schrijf'-opdrachten heeft verzameld. Het moment van beoordelen hangt niet alleen af van de verzamelde opdrachten per vaardigheid, maar ook van het tempo van de leerling; sommige leerlingen doen er een jaar over om A1 te behalen en andere slechts een paar weken. Het is voor de leerlingen die wat langer de tijd nodig hebben zeker raadzaam om tussentijds een aantal keer opdrachten te beoordelen, zo houden de docent en de leerling allebei zicht op de vooruitgang. In zo'n geval kunt u meerdere keren op hetzelfde niveau verschillende opdrachten beoordelen, bijvoorbeeld drie keer in een schooljaar een set van vijf of zes schrijfoopdrachten op A1.

Hoe houdt u voor uzelf de scores en resultaten bij?

De resultaten van de beoordelingen vult u voor elke leerling in op het voortgangsoverzicht (zie bijlage 1). Er is ook ruimte om de afspraken die u hebt gemaakt hierop in te vullen. U kunt dit overzicht per leerling uitprinten of opslaan. Zo hebt u in één oogopslag zicht op de resultaten en voortgang van uw individuele leerlingen. Dit kan ook goed van pas komen bij een snelle en goede overdracht naar een andere klas of school.

Hoe beoordeelt u spreek- en schrijfoopdrachten ?

De leerling levert zijn portfolio, de eventuele geluidsbestanden en een kopie van de beoordelingslijst(en) in ter beoordeling bij de docent.

Stap 1: Selecteren opdrachten

- U selecteert de opdrachten aan de hand van de volgende criteria:
  - is de opdracht door de leerling zelf gemaakt? (geen hulp van anderen)
  - past de opdracht goed bij het niveau? (niet te moeilijk, niet te makkelijk)
  - verschillende opdrachten (niet vijf keer dezelfde opdracht)
- Als u minimaal vijf opdrachten, verspreid over de verschillende deelvaardigheden, hebt geselecteerd schrijft u de datum en nummers van de opdrachten op de beoordelingslijst.
- NB: Ga alleen verder met stap 2 als de leerling minimaal vijf goede opdrachten heeft verzameld!

Stap 2: Zijn de opdrachten inhoudelijk goed uitgewerkt?

- De leerling kan nooit voldoen aan het beoogde niveau als twee of meer opdrachten inhoudelijk onvoldoende zijn.
- De ingeleverde opdrachten zijn inhoudelijk voldoende gemaakt als de uitwerkingen/uitingen passen bij de opdracht. Dat wil zeggen dat de leerlingen de punten van de opdracht goed heeft verwerkt en dat het beoogde einddoel wordt behaald.
- Het kan natuurlijk wel voorkomen dat de leerling een van de punten die hij moest verwerken in de opdracht, is vergeten. Bekijk altijd eerst of het vergeten van zo'n punt het beoogde eindresultaat in de weg zit. Als de leerling bijvoorbeeld op een kaartje zijn/haar naam moet opschrijven en hij is dat vergeten, dan is het beoogde doel niet behaald; de naam van de afzender is immers cruciale informatie voor de ontvanger.
- Als een opdracht inhoudelijk goed is en het beoogde doel behaald is, maar de leerling is één punt vergeten, dan mag de opdracht wel inhoudelijk worden goedgekeurd.
- Mocht u twee of meer opdrachten inhoudelijk afkeuren, maar vindt u het wel belangrijk om de leerling een tussentijdse beoordeling te geven, dan kunt u de beoordeling natuurlijk wel inzetten als diagnostisch instrument. U kunt de uitwerkingen/uitingen gewoon beoordelen met de beoordelingslijst en de leerling feedback geven. De uitkomst zal echter altijd onder het doelniveau zijn.

Stap 3: Beoordelingsaspecten en scores

- U beoordeelt de opdrachten als geheel op de verschillende beoordelingsaspecten. Dat betekent dat u over alle opdrachten samen bekijkt of de leerling aan het aspect voldoet. Als de leerling aan het aspect voldoet dan zet u in de linkerkolom bij *Ja, het is...* een kruis. Vindt u dat de leerling dat aspect nog niet goed beheerst, dan zet u in de rechterkolom bij *Nog niet ...* een kruis.
- U krijgt zo een overzicht van de beheersing op de verschillende aspecten. In principe moet een leerling aan alle aspecten voldoen om een harde uitspraak te kunnen doen of het niveau echt beheerst wordt.
- Het kan echter zo zijn dat een of twee aspecten, bijvoorbeeld het aspect bij schrijven A2 '*Je schrijft hoofdletters en punten als dat nodig is*' nog niet goed wordt beheerst. U kunt dan de feedback uitgebreid met de leerling bespreken en de leerling de weken daarna constant laten reflecteren op het gebruik van de hoofdletters en punten. In zo'n geval kunt u de leerling wel door laten werken op een hoger niveau.
- Mochten er drie of meer aspecten niet behaald zijn dan is er nog werk aan de winkel en zal de leerling nog even moeten doorwerken op dat niveau. Dankzij het diagnostisch model weet de leerling precies aan welke aspecten hij/zij nog moet werken.
- Vul uw score rechts onderaan op de beoordelingslijst in.

Stap 4: Voortgangsoverzicht invullen

- Vul ten slotte bij het voortgangsoverzicht de gegevens in: de datum en de nummers die u hebt beoordeeld.
- Vul de score in die u op basis van het beoordelingsformulier hebt bepaald.
- Schrijf de concrete afspraak op die u met de leerling wilt maken over het vervolgtraject: blijft de leerling op A1 werken, aan welke aspecten gaat de leerling de komende tijd werken, of gaat de leerling voor deze vaardigheid naar A2, etc.

Stap 5: Feedback aan de leerling

- Bespreek altijd de ingevulde beoordelingslijst en het resultaat met de leerling. Houd de opdrachten erbij, zodat u samen kunt kijken wat goed ging en wat nog niet zo goed gaat. Zo kunt u bij schrijfopdrachten makkelijk laten zien wat u precies bedoelt, of kunt u bij spreekopdrachten samen eventueel geluidsfragmenten terugluisteren.
- Maak daarna met de leerling duidelijke afspraken over het te volgen traject dat u heeft opgeschreven op het voortgangsoverzicht, zodat de leerling zicht heeft op zijn leerproces. Bijvoorbeeld: 'We gaan nu nog een tijd op A1 verder werken. Je gaat hard werken aan deze vijf punten en in januari kijken we opnieuw hoe het gaat.' Of: 'Je kunt verder gaan werken op niveau B1, maar een extra werkpunt is het enkelvoud en meervoud van de werkwoorden: let op dat je bij 'wij' een andere vorm gebruikt dan bij 'ik'.'
- Houd de beoordelingslijst in uw eigen bezit en maak voor de leerling een kopie van de ingevulde beoordelingslijst voor in het portfolio.

Beoordelen lezen en luisteren

Lezen en luisteren zijn receptieve vaardigheden en met portfolio-opdrachten moeilijker te 'meten' omdat er geen beoordelingsmodellen zijn. Daarom is het zeer aan te raden voor een grotere betrouwbaarheid een vaardigheidstoets voor lezen of luisteren af te nemen als de docent op basis van de portfolio-opdrachten vaststelt dat een niveau is behaald.

Stap 1: Selecteren opdrachten

- De leerling levert zijn portfolio en een kopie van de beoordelingslijst(en) in bij de docent als hij zes of zeven verschillende opdrachten in het portfolio heeft verzameld.
- De docent selecteert per vaardigheid of de opdrachten voldoen aan de onderstaande criteria:
  - de opdracht is door de leerling zelf is gemaakt (geen hulp van anderen);
  - de opdracht past goed bij het niveau (niet te moeilijk, niet te makkelijk);
  - er zijn genoeg vragen gemaakt bij de opdrachten.
- NB: Ga alleen verder met stap 2 als de leerling minimaal zes goede opdrachten heeft, verspreid over de verschillende deelvaardigheden.

Stap 2: Zijn de opdrachten inhoudelijk goed uitgewerkt?

- U beoordeelt of de opdrachten bij de lees- of luisterteksten inhoudelijk goed zijn gemaakt op het doelniveau. Houdt u als richtlijn aan dat ongeveer 80% van de opdrachten goed zijn gemaakt, dat wil zeggen dat de vragen bij de teksten goed zijn beantwoord.
- Vul ten slotte op het beoordelingsformulier de gegevens in: de datum en de nummers die u hebt beoordeeld.
- Vul de score in die u op basis van de beoordeling hebt bepaald.

Stap 3: Voortgangsoverzicht invullen

- Vul ten slotte bij het voortgangsoverzicht de gegevens in: de datum en de nummers die u hebt beoordeeld.
- Vul de score in die u op basis van uw beoordeling hebt bepaald.
- Houd daarnaast altijd in de gaten wat uw eigen beeld is van de leerling tijdens de lees- en luisterlessen in de klas; dit geeft u natuurlijk ook houvast bij de beslissing of de leerling een hoger niveau aan zou kunnen.
- Schrijf de concrete afspraak op die u met de leerling wil maken over het vervolgplan, bijvoorbeeld: blijft de leerling op A1 werken, of gaat de leerling voor deze vaardigheid naar A2?

Stap 4: Feedback aan de leerling

- Bespreek het resultaat met de leerling en maak duidelijke afspraken over het te volgen traject, zodat de leerling zicht heeft op zijn leerproces. Bijvoorbeeld: 'Je leesopdrachten voor niveau A1 waren goed. We gaan voor lezen al verder werken op niveau A2.' Of: 'Je gaat goed vooruit op A2, maar we werken tot april nog even door op niveau A2'.

Nieuwe opdrachten gaan verzamelen

Als de leerling op een hoger niveau gaat werken dan kunnen de opdrachten van het behaalde niveau in het portfolio bewaard blijven. De opdrachten kunnen eventueel ook uit het portfolio worden gehaald en op een andere plek bewaard worden. Soms zal een leerling nog verder moeten werken op een bepaald niveau.

Ook dan geldt dat de leerling de reeds beoordeelde opdrachten uit de portfoliomap kan halen, dat zal voor zowel leerling als docent overzichtelijker zijn. De nummers van nieuw aangevulde opdrachten moeten dan wel worden doorgenummerd en de leerling kan de nummering achter de eerder ingevulde nummers zetten. Dus het 'eerste' nummer van de nieuwe opdrachten kan bijvoorbeeld nummer 8 of 9 zijn.

Andere vakken

Naast de besproken tabbladen voor Nederlandse taalvaardigheden zitten nog meer tabbladen in het portfolio. Die zijn nog leeg en kunnen worden ingezet voor andere vakken zoals Engels, tekenen, of rekenen. Docenten van deze vakken kunnen hun eigen input geven voor de richtlijnen van de te verzamelen opdrachten en eventueel beoordelingscriteria daarbij opstellen.

Subjectiviteit beoordelingen

Het beoordelen blijft uiteraard een subjectieve bezigheid: het interpreteren van een woord als 'soms' of 'meestal' zal door een collega misschien strikter worden aangehouden dan u zelf doet. Het is absoluut aan te raden vaak met uw collega's samen schrijf- en spreekopdrachten na te kijken, zodat u uw eigen oordeel altijd kan blijven staven. Daarnaast zijn er allerlei factoren die uw beoordelingen (onbewust) kunnen beïnvloeden, een slecht leesbaar handschrift kan uw beoordeling bijvoorbeeld negatief beïnvloeden, de werkhouding van een leerling met een hoge gun-factor zal uw beoordeling mogelijk positief beoordelen. Wees u hiervan bewust en besef dat het niveau van een leerling nooit precies vast te pinnen is; het verwerven van een taal is een complex proces!

BIJLAGE 1 VOORTGANGSOVERZICHT

Naam:

Resultaten beoordelingen Portfolio

Niveau A1				
Beoordeelde vaardigheid	Datum beoordeling	Beoordeelde nummers	Resultaat	Afspraken leertraject
Spreken			☐ niveau A1 behaald ☐ niveau A1 bijna behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ niveau A1 bijna behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ niveau A1 bijna behaald ☐ onder A1	
Schrijven			☐ niveau A1 behaald ☐ niveau A1 bijna behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ niveau A1 bijna behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ niveau A1 bijna behaald ☐ onder A1	
Luisteren			☐ niveau A1 behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ onder A1	
Lezen			☐ niveau A1 behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ onder A1	
			☐ niveau A1 behaald ☐ onder A1	

Niveau A2				
Beoordeelde vaardigheid	Datum beoordeling	Beoordeelde nummers	Resultaat	Afspraken leertraject
Spreken			☐ niveau A2 behaald ☐ niveau A2 bijna behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ niveau A2 bijna behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ niveau A2 bijna behaald ☐ onder A2	
Schrijven			☐ niveau A2 behaald ☐ niveau A2 bijna behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ niveau A2 bijna behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ niveau A2 bijna behaald ☐ onder A2	
Luisteren			☐ niveau A2 behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ onder A2	
Lezen			☐ niveau A2 behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ onder A2	
			☐ niveau A2 behaald ☐ onder A2	

Niveau B1				
Beoordeelde vaardigheid	Datum beoordeling	Beoordeelde nummers	Resultaat	Afspraken leertraject
Spreken			☐ niveau B1 behaald ☐ niveau B1 bijna behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ niveau B1 bijna behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ niveau B1 bijna behaald ☐ onder B1	
Schrijven			☐ niveau B1 behaald ☐ niveau B1 bijna behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ niveau B1 bijna behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ niveau B1 bijna behaald ☐ onder B1	
Luisteren			☐ niveau B1 behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ onder B1	
Lezen			☐ niveau B1 behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ onder B1	
			☐ niveau B1 behaald ☐ onder B1	

